

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3CoZm/5/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7113207415
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Vanca
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2016:7113207415.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Vancu a členov senátu JUDr. Drahomíry Brixiovej a JUDr. Gabriely Varhalíkovej v právnej veci navrhovateľa: CD M., s.r.o., J. věžňů XXXX/XX, X. Město, J. 1, Česká republika, IČO: XXX XX XXX, zast. O. J., s.r.o., so sídlom v L., D. 4, IČO: XX XXX XXX proti odporcovi: E. F., nar. X.XX.XXXX, bytom C. XXXX/XX, F. - R. T., t.č. na neznámom mieste, zast. opatrovníkom G. G., zamestnancom Okresného súdu Košice I, o zaplatenie 855,- eur s prísl., o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Košice I č.k. 26CbZm/5/2013-86 zo dňa 14.11.2014 a o čiastočnom späťvzati návrhu takto

rozhodol:

Pripúšťa čiastočné späťvzatie návrhu navrhovateľa vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku, rozsudok v tejto časti **zrušuje a konanie zastavuje.**

V prevyšujúcej časti **potvrdzuje** rozsudok.

Účastníkom **nepriznáva** náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal proti odporcovi plnenia zo zmenky a navrhol postupovať v konaní podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, čo odôvodnil tým, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca dňa 30.1.2009 na zmenkovú sumu 855,- eur, že indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť“ v lehote 4 rokov od vystavenia, že odporca má zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu a odporca doposiaľ nezaplatil nič, teda ani zmenkovú sumu 855,- eur, ani zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo sumy 855,- eur od 22.5.2009 do zaplatenia ako ani 6% ročný úrok zo sumy 855,- eur od 25.9.2009 do zaplatenia a zmenkovú odmenu vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 2,85 eur, a preto navrhovateľ žiadal, aby súd v zmysle čl. 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 k tejto povinnosti zaviazal odporcu rozsudkom.

Súd prvého stupňa zistil, že navrhovateľ je zahraničnou právnickou osobou so sídlom na území Českej republiky a odporca je fyzickou osobou, ktorá má bydlisko na území Slovenskej republiky, žalovaná zmenka bola vystavená na území Slovenskej republiky, kde je aj jej platobné miesto. Konštatoval, že právomoc súdu konať a rozhodnúť vo veci je i v súlade s čl. 16 bodu 2 Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 Z.z. z 22.12.2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Konštatoval prvostupňový súd, že sa mu nepodarilo zistiť pobyt odporcu, preto mu bol ustanovený opatrovník, ktorý sa na vytýčené pojednávanie nedostavil ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o jeho odročenie, preto súd vec podľa § 101 ods. 2 O.s.p. prejednal v jeho neprítomnosti.

Pokiaľ ide o navrhovateľa, tento svoju neúčasť na pojednávaní dňa 14.11.2014 žiadal ospravedlniť, ale nežiadal o jeho odročenie. Zároveň súd prvého stupňa poukázal na písomné podania navrhovateľa z 28.8.2014, 2.10.2014 ako aj 13.11.2014.

Zo zmenky predloženej v konaní navrhovateľom súd zistil, že listina je označená ako zmenka s označením č. zmluvy XXXXXXXX, s označením mena, priezviska a rodného čísla a podpisu vystaviteľa - odporcu s miestom vystavenia v Košiciach dňa 30.1.2009 s textom vyhlásenia vystaviteľa „zaplatím za túto zmenku pri predložení na rad J. s.r.o. IČO: XX XXX XXX, J. XX, L.“. Do zmenky bola vpísaná suma 855,- eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 22.5.2009. Zo zmenky ďalej vyplýva, splatné J. s.r.o., J. XX, L. s doložkou „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Na rube zmenky sa nachádza indosament (rubopis), ktorým bola zmenka prevedená na navrhovateľa.

Zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 30.1.2009 uzavretej medzi spoločnosťou J. s.r.o. ako veriteľom a odporcom ako dlžníkom súd zistil, že odporcovi bol poskytnutý úver vo výške 300,- eur a odporca sa zaviazal zaplatiť túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 231,- eur, t.j. spolu 531,- eur v 12 mesačných splátkach po 59,- eur, počnúc dňom 17.2.2009 na účet veriteľa.

Podľa bodu 13. Všeobecných podmienok okrem iného vyplýva, že tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou.

V bode 17. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je uvedená Dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časť splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitenta tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.

Prvostupňový súd po posúdení splatnosti zmenky z hľadiska jej formálnych náležitostí vyžadovaných zákonom č. 191/1950 Sb. - Zákon zmenkový a šekový, citujúc aj ustanovenia čl. I. § 75, I. § 11 ods. 1, I. § 5 ods. 1, I. § 48 ods. 1 bod 2, § 33 ods. 1,2 a § 34 ods. 1 citovaného zákona, poukazujúc aj na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 4CoZm/3/2014-73 zo dňa 13.6.2014 mal za to, že v záujme zabezpečenia spravodlivého procesu je úlohou súdu v prvom rade prihliadnuť na ochranu práv spotrebiteľa, tak ako to vyplýva z citovaného uznesenia, pretože nerešpektovanie vnútroštátnych právnych predpisov a práva Európskej únie o ochrane spotrebiteľa by došlo k obchádzaniu týchto právnych predpisov prostredníctvom konania podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007.

Z uvedeného dôvodu prvostupňový súd zároveň posúdil uplatnený nárok aj v súvislosti s právnou úpravou viažúcou sa na ochranu spotrebiteľa a citujúc ustanovenia § 39, § 52, § 52a, § 53, § 54 Občianskeho zákonníka platného a účinného v čase uzavretia zmluvy, § 1, § 2, § 4, zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy konštatoval, že navrhovateľ podal na okresné sudy Slovenskej republiky niekoľko stoviek identických návrhov, pričom z rozhodovacej činnosti súdu je známe, že spoločnosť J. r.o. ako remitent uvedená na predmetnej vlastnej zmenke poskytovala a poskytuje spotrebiteľské úvery a vedie množstvo súdnych a exekučných sporoch na súdoch Slovenskej republiky a o vymáhaní peňažných pohľadávok zo spotrebiteľských úverov a na zabezpečenie týchto pohľadávok vystavovala a prijímala zmenky. Zmenky sa týkajú formulárových úverových zmlúv s identickým obsahom, boli použité rovnaké predtlačé zmeniek, zabezpečujú úver poskytnutý spoločnosťou J., s.r.o. a v tomto konkrétnom prípade sa jedná o úver poskytnutý odporcovi

na základe zmluvy č. XXXXXXXX zo dňa 30.1.2009, pričom tento úver bol odporcovi poskytnutý bez akejkoľvek súvislosti s jeho prípadnou podnikateľskou činnosťou.

Súd mal za to poukazujúc aj na čl. I § 17 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, že navrhovateľ vzhľadom na niekoľko stoviek prevedených zmeniek musel vedieť o podnikateľskej činnosti spoločnosti J. s.r.o., teda že rubopisom prevedené zmenky zabezpečujú splatenie spotrebiteľských úverov a na základe uvedeného je teda i vo vzťahu k navrhovateľovi namieste posúdenie záväzkového vzťahu odporcu voči remitentovi, ktorý viedol k vydaniu predmetnej zmenky. Súd mal za to, že navrhovateľ konal pri nadobudnutí predmetnej zmenky vedome na škodu dlžníka (odporcu), lebo vedel (musel vedieť), z okolností svojich vzťahov k remitentovi, že zmenka sa týka spotrebiteľského úveru.

Zdôraznil, že zásada abstraktnosti zmenky môže byť prelomená vtedy, ak pôjde o konanie úplne zakázané - v rozpore so zákonom a v takomto prípade neplatnosť zmenky sa nezakladá na omyle, ale na rozpore zmenky s právom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, a preto v konaniach kde sú uplatňované práva veriteľov zo spotrebiteľských zmlúv, vrátane spotrebiteľských úverov na základe prvopisu zmenky, súd má podľa § 39 Občianskeho zákonníka skúmať, či uplatnenie práv veriteľa zo zmeniek nie je konaním, ktoré je v rozpore s právom podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s kogentnými ustanoveniami zákonov na ochranu spotrebiteľa, ak spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky podľa § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, a preto by takéto neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka boli neplatné.

Súd mal za to, že zmluva o úvere uzavretá medzi spoločnosťou J., s.r.o., ako veriteľom a odporcom ako dlžníkom je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, odporca je spotrebiteľom a menovaná spoločnosť dodávateľom, že predmetná úverová zmluva je nevyvážená, jednostranná a úžernícka a v rámci podmienok zmluvy je značne nemravná aj ďalšia požiadavka na zabezpečenie úveru blankozmenkou. V rozpore s dobrými mravmi je aj postup spoločnosti J., s.r.o., spočívajúci v hromadnom prevode zabezpečovacích zmeniek na navrhovateľa, vrátane predmetnej zmenky, pričom obe spoločnosti museli si byť vedomé toho, že tým bránia klientom - spotrebiteľom v účinnom uplatnení kauzálnych námietok.

Mal za nepochybné, že predmetná spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, keď sa predmetnou zmenkou požaduje od odporcu ako spotrebiteľa zmenkový úrok 0,25% denne, čo predstavuje 91,25%-ný ročný úrok.

Súd prvého stupňa dospel tiež k záveru, že aj dohoda o vyplnení zmenky obsiahnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru je neplatná, pretože je v priamom rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. V zmysle tejto dohody zmenková suma mala pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky, čo nekorešponduje ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z., v zmysle ktorého v súvislosti s poskytovaním úveru sa od spotrebiteľa alebo inej osoby zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom, pričom veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky." Zdôraznil súd prvého stupňa, že istina spotrebiteľského úveru bola 300,- eur a celková zmenková suma predstavovala 855,- eur, to znamená, že zmenka bola prijatá remitentom v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z..

Z vyššie uvedených dôvodov dospel súd k záveru, že zmenková dohoda uzavretá medzi odporcom a spoločnosťou J., s.r.o. je absolútne neplatná pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka a podľa ust. § 53 ods. 4 písm. k) v spojení s ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je neplatná aj predmetná zmenka, z ktorej si navrhovateľ uplatnil nárok.

O trovách konania rozhodol prvostupňový súd v zmysle ust. § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému odporcovi nepriznal náhradu trov konania, pretože si žiadne neuplatnil.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ.

Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že súd návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovie a prizná mu aj náhradu trov odvolacieho konania.

Odvolacie dôvody zakladal na ust. § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a na ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. a písm. f) O.s.p.. Namietal, že prvostupňový súd vykonal dokazovanie listinami, pričom účastníci takéto dokazovanie nenavrhl. Navrhovateľ predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, voči forme a obsahu ktorej zo strany odporcu neboli vznesené žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Neboli tak splnené podmienky pre vykonanie iných dôkazov, než navrhnutých účastníkmi konania v zmysle ust. § 120 ods. 1 O.s.p.. V prejednávanej veci súd mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Predpokladom pre vydanie rozsudku bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Žalovaný mohol vzniesť námietky voči zmenke na základe čl. 5 ods. 3 a ods. 6 Nariadenia, ak tak však neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, vzhľadom na uplatnenie koncentračnej zásady v zmysle Nariadenia. Súd sám nemôže vznášať voči zmenke námietky za odporcu. Súd z vlastnej iniciatívy vykonal dokazovanie preukazujúce charakter odporcu ako spotrebiteľa, pričom žalovaný sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľoval, uplatnenú pohľadávku nerozporoval a svojim konaním ju prakticky uznal. Súd prvého stupňa teda dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Navrhovateľ je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je pritom platná, je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy, preto ju nie je možné podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Súd prvého stupňa sa pritom aplikáciou zákona č. 191/1950 Sb. nezaoberal, hoci predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Predovšetkým súd ignoroval ust. § 17 citovaného zákona, v zmysle ktorého žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahu s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak nemôže urobiť sám žalovaný, tým menej tak môže urobiť súd. Pokiaľ aj žalovaný vznesie námietky, je na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na žalovanom a nie je možné ho preniesť na žalobcu. Vytýkal súdu, že vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon, pričom tento záver vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré nikto v konaní nevzniesol, ani nikto z účastníkov ich nepreukazoval. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné. Zmluvný vzťah medzi odporcom a remitentom po indosovaní je irelevantný. Nesúhlasil so záverom súdu, že dohoda o vyplňovacom práve blankozmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku pri poskytovaní spotrebiteľských úverov. Samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. pripúšťal, aby na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Zákon zároveň nelimitoval použitie iba istého druhu zmeniek a teda prípustné sú akékoľvek zmenky a akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Z uvedeného vyvodil, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, keďže právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek.

Odporca sa k podanému odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadril.

Navrhovateľ po rozhodnutí súdu prvého stupňa (v odvolacom konaní) zobral v časti návrh na začatie konania späť, a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19% denne a v tejto časti navrhol konanie zastaviť.

Odporca voči čiastočnému späťvzatiu nemal námietky (§ 101 ods. 3 O.s.p.).

Odvolačný súd preto v súlade s ust. § 208 O.s.p. rozhodol tak, že pripustil čiastočné späťvzatie návrhu navrhovateľa, v časti späťvzatia návrhu zrušil napadnutý rozsudok a konanie zastavil.

Predmetom odvolacieho konania zostal rozsudok v celej prevyšujúcej časti, ktorým bola žaloba zamietnutá a súvisiaci výrok o trovách konania.

Odvolačný súd prejednal odvolanie navrhovateľa v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 212 ods. 1, 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) bez nariadenia pojednávania podľa § 214 od. 2 O.s.p., pretože nejde o odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej, na prejednanie ktorého by bolo potrebné nariadiť odvolacie pojednávanie podľa § 214 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa správne vo veci rozhodol, pokiaľ návrh zamietol, keďže k tomu boli splnené zákonné podmienky.

Navrhovateľ namietal odvolacie dôvody podľa ust. § 205 ods. 2 písm.a/ v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm.f/ O.s.p., podľa ust. § 205 ods. 2 písm.b/, f/ O.s.p., t.j. že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p., konkrétne účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolačný súd dospel k záveru, že navrhovateľom uvádzané odvolacie dôvody nie sú dané.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 132 O.s.p., z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia správnych právnych predpisov a tieto aj správne vyložil, pričom nebola zistená žiadna vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd jeho rozsudok ako vecne správne potvrdil podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p..

Odvolačný súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, pokiaľ uviedol, že zmenka bola vyplnená v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák.č. 258/2001 Z.z., pretože úver bol poskytnutý vo výške 531,- eur a zmenková suma bola vo výške 855,- eur, z dôvodu ktorého navrhovateľ takúto zmenku nesmel ani prijať a ak ju prijal, porušil zákon. S týmto záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a v tomto smere poukazuje na dôvody napadnutého rozsudku, na ktoré odkazuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.)

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam navrhovateľa odvolací súd uvádza nasledovné:

Dňa 20.10.2015 prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR a obchodnoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR spoločné stanovisko k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa v nasledujúcom znení :

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že :

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;
2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Stanovisko je uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2015 pod číslom 93.

Z vyššie citovaného stanoviska vyplýva, že ak vystaviteľom zmenky je spotrebiteľ, čo nepochybne bolo preukázané aj v prejednávanej veci, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená, v danom prípade zákon 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy a vystavenia zmenky.

V zmysle ust. § 4 ods. 6 zák. číslo 258/2001 Z.z. v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že zmenkou je možné zabezpečiť nároky zo spotrebiteľského úveru len v zákonom určenom rozsahu, čo v prejednávanej veci nie je splnené.

Odvolací súd len dodáva, že práva uplatnené z takejto zmenky (vyplnenej v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z.) sú uplatnené v rozpore so zákonom i s dobrými mravmi, a preto ich nemožno navrhovateľovi priznať, preto súd prvého stupňa vecne správne vo veci rozhodol, ak žalobu zamietol.

K ďalším odvolacím námietkam navrhovateľa odvolací súd uvádza nasledovné :

V zmysle ust. § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak ich vykonanie je nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, avšak o tom, ktoré z označených dôkazov budú vykonané, rozhodne súd. Nejde pritom o svojvoľu súdu, ale o zabezpečenie hospodárnosti a efektívnosti súdneho konania, t.j. vykonávanie dôkazov na preukázanie skutočností, ktoré sú relevantné z hľadiska rozhodnutia vo veci. Okrem dôkazov navrhnutých účastníkmi konania môže súd vykonať aj iné dôkazy, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd teda nie je obmedzený pri vykonávaní dôkazov iba možnosťou vykonať dôkazy navrhnuté účastníkmi, ale môže vykonať aj ďalšie dôkazy, ak je to pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné a tieto si môže zabezpečiť aj sám.

V prejednávanej veci bol takýto postup nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci, pričom Občiansky súdny poriadok je subsidiárne využiteľný aj v prípade konaní podľa Nariadenia a postup súdu v zmysle § 120 ods. 1 tretej vety O.s.p. bol teda dôvodný. Vychádzajúc z citovaného stanoviska č. 93/2015 v bode I.1 bolo povinnosťou súdu vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci ex offio zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ. Vzhľadom na vedomosť

súdu z iného súdneho konania, že navrhovateľom predložená zmenka zabezpečuje nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, postupoval súd prvého stupňa v súlade s ust. § 120 ods. 1 O.s.p., keď si zabezpečil listinné dôkazy, z ktorých mohol posúdiť jednak platnosť úkonu, v ktorom má nárok základ (úverovej zmluvy), ale aj platnosť samotnej dohody o vyplňovacom práve, ktorá bola podkladom pre vyplnenie zmenky ako dôkazu predkladaného navrhovateľom na preukázanie svojho nároku. Keďže súd na základe vykonaného dokazovania spoľahlivo zistil, že na strane odporcu ide o spotrebiteľa, poskytol odporcovi ex offo ochranu, keď žalobou uplatnený nárok skúmal aj z hľadiska jeho (ne)súlady s normami na ochranu spotrebiteľa (§ 52 až 54 Občianskeho zákonníka a zák. č. 258/2001 Z.z.), a ak za tým účelom vykonal dôkazy, ktoré účastníci nenavrhli, a preto nemožno mu vytýkať porušenie práva na spravodlivý proces.

K námietke odvolateľa, v zmysle ktorej uviedol, že súd prvého stupňa nerešpektoval ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. a v ktorej navrhovateľ vytýkal súdu, že hoci sám odporca nemohol vzniesť kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, urobil tak súd sám, odvolací súd uvádza, že striktná aplikácia ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. by spôsobila spotrebiteľovi neprimerané ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv (ust. § 17 cit. zákona obsahuje úpravu, podľa ktorej kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka). Prijatie výkladu smerujúceho k povinnosti spotrebiteľa bez výhrad uspokojiť veriteľa - nadobúdateľa indosovanej zmenky a až následne ho žalovať o náhradu škody, s povinnosťou v takomto konaní dokazovať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka, by v konečnom dôsledku viedlo k prenosu povinností na spotrebiteľa spôsobom, ktorý je podľa právnej úpravy ochrany spotrebiteľa neprijateľný. V prípade záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prínaľžiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity.

Aj keď odporca v konaní výslovne nenamietal, že zmenka je neplatná, súd správne skúmal jej platnosť, vychádzajúc zo záveru, že princíp „právo patrí bdelym“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Uvedené opakovane konštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (uznesenie zo 16. januára 2013 sp. zn. 6MCdo/9/2012, z 21. marca 2012 sp. zn. 6Cdo/1/2012 a uznesenie sp. zn. 5Cdo/61/2012).

Aj v prípade tohto princípu platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Je totiž potrebné zdôrazniť, že aj na túto vec sa vzťahuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom je nepochybné, že vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy, spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z vyššie uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa.

Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa. Aj v zmysle rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C-419/2001 zo 14.3.2013 (Česká sporiteľňa, a.s. proti Geraldovi Feichterovi), samotný Európsky súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Podľa záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, má síce za cieľ zjednodušiť a zrýchliť konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch, ale aj toto konanie však musí zabezpečiť, aby proces bol

spravodlivý a navrhovateľovi, aby boli v ňom priznané nároky, ktoré mu vyplývajú z tohto nariadenia. Súd však musí zabezpečiť, aby bola v týchto cezhraničných konaniach vo veciach s nízkou hodnotou sporu zabezpečená aj ochrana práv spotrebiteľov. Nerešpektovanie vnútroštátneho právneho poriadku a práva Európskej únie o ochrane spotrebiteľa, by bolo obchádzaním týchto právnych predpisov prostredníctvom konania podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007, ako na to správne poukázal aj súd prvého stupňa.

Navyše, ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. neustanovuje výslovne, kto a aké námietky uplatňovať môže, ale kedy ich uplatňovať nemôže. Záver, kto a kedy ich uplatňovať môže, tak z tohto ustanovenia vyplýva len a contrario (Kovářík Z.: Zákon směneční a šekový. Komentář, C.H.BECK 2014, str. 96). Citované ustanovenie tak výslovne nezakazuje, aby súd na kauzálne námietky prihliadal ex offo. To je dôležité aj z hľadiska práva Európskej únie. Súdny dvor vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa Smernice 93/13/EHS vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offo, neskôr vyslovil, že ich musí skúmať ex offo a že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať „a limine“ (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takýchto prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ.

Ani samotné Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých krytie je zmenka určená. Článok 7 ods. 3 Nariadenia hovorí, že súd v prípade pasivity odporcu „vydá rozsudok“ nehovorí, že žalobe musí vyhovieť.

Z uvedeného možno vyvodiť záver, že nič nebráni súdu, aby ex offo skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

V slovenskom právnom poriadku navyše platí ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premĺčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

V čase rozhodovania odvolacieho súdu (od 23.12.2015) je účinný zákon 438/2015 Z.z., ktorým sa zmenil a doplnil aj zákon č. 191/1950 Sb. zmenkový a šekový v znení zák. 659/2007 Z.z. a 492/2009 Z.z.

V zmysle ust. § 17 ods. 2 zák. 191/1950 Sb. v znení zák. 438/2015 Z.z. v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky, sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa ods. 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky, mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade tzv. spotrebiteľských zmienok povinnosťou súdu je ex offo prihliadať na námietky, ktoré by mohol vzniesť spotrebiteľ, a to aj v prípade, že sa ich sám nedovoľáva. Táto povinnosť súdu je výslovne zákonom upravená, pričom vyššie citované ustanovenie má procesnoprávny charakter, lebo upravuje procesnú činnosť súdu a vzťahuje sa teda aj na konania začaté na súde pred účinnosťou novely zák. 438/2015 Z.z. vzhľadom na chýbajúce prechodné ustanovenia zák.č. 438/2015 Z.z. k úprave účinnej od 23.12.2015. Procesná norma odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti pôsobí na všetky živé spory prebiehajúce na súdoch, za situácie, že zákonodarca nestanovil osobitný (intertemporálny) režim.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov sú odvolacie námietky navrhovateľa nedôvodné a nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, z ktorého dôvodu odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. Navrhovateľ bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto právo na náhradu trov konania, úspešnému odporcovi trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.